

A. AARDEWERK ANTIQUAIR JUWELIER

Zilver van een slavin

Amsterdam 1780, Dirk Evert Grave en Reynier Brandt.
Hoogte kandelaars 26,7 cm.
Hoogte strooibussen 22 cm.
Dienbladen 27,4 x 27,4 cm

Dit uitzonderlijke, achtdelig zilveren ensemble uit 1780 brengt een tot nu toe onbekend verhaal over slavernij en vrijlating in de Nederlandse koloniale geschiedenis aan het licht. De set werd in Amsterdam vervaardigd in opdracht van Balthasar Daniel van Idsinga, met het geld dat hij erfde van Cassandra van Macasser, een voormalige tot slaaf gemaakte vrouw die hem in Batavia als baboe had opgevoed en door zijn ouders was vrijgekocht.

Van Idsinga liet haar naam en haar legaat in het zilver vastleggen. Dat de complete set na 246 jaar nog bijeen is en rechtstreeks uit de familie van de opdrachtgever afkomstig is, maakt de vondst bijzonder.

De inscriptie

Op de voorzijde van de dienbladen is een voorstelling gegraveerd: In een ovaal staat Minerva die een vrijheidshoed

overhandigt met naast haar een putto die een document geeft aan een Afrikaanse vrouw. Eromheen staat de tekst: *Generosus servili in pectore animus*: een edele geest in een dienstbare borst.

Dit anti-slavernij embleem draagt de boodschap uit dat ook een tot slaaf gemaakte een nobele geest bezit.

Minerva, symbool van de wijsheid en deugd, vervult de rol van beschermer van de menselijke waardigheid en de breker van de ketenen. De vrijheidshoed die ze geeft is afgeleid van de Phrygische muts, in het Romeinse Rijk al het symbool dat een vrijgekochte slaaf droeg als teken van zijn vrijheid¹. Minerva schenkt de Afrikaanse vrouw in deze gegraveerde voorstelling vrijheid als erkenning – met de putto als symbool van toekomstige, bevrijde generaties.

Op de achterzijde van de dienbladen staat een tekst gegraveerd:

"Ter gedagtenisse, van 't edelmoedig legaat, groot 857 Guld. bij testamentaire dispositie den 26 Julij 1755 mij gemaakt door Cassandra van Maccasser, vrij Christinne, en vrijgegeven lijfeigene mijner ouderen, welke de sorge mijner kindsche opvoeding aan haar hadden toevertrouwd, heb ik dit stuk Silver met nog eenige anderen doen vervaardigen.

— Balthasar Daniel van Idsinga"

Het zilver is daarmee geen familiestuk in de gebruikelijke zin. Het is een dankbetuiging van Balthasar Daniel van Idsinga aan Cassandra: de vrouw die geen bloedverwant was, maar zijn baboe — degene aan wie zijn ouders zijn opvoeding hadden toevertrouwd, en die hem na haar dood haar bezit naliet.